

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 18/2012

Viðskiptahættir Hjalta Árnasonar og FÍA

I.

Erindið

Með bréfi, dags. 26. apríl 2011, barst Neytendastofu kvörtun IFSA Ísland, félag íslenskra kraftamanna (IFSA) vegna óréttmætra viðskiptahátta Hjalta Árnasonar og Félags íslenskra aflraunamanna (FÍA).

Í erindinu kemur fram að frá 3. júlí 2006 hafi IFSA verið lögmætur réttihafi að vörumerkinu „IFSA sterkasti maður Íslands“. Frá þeim tíma hafi IFSA haldið aflraunamót undir nafninu auk þess að nota nafnið til auglýsinga og í öðrum tengdum tilgangi til að koma viðburðum á vegum félagsins á framfæri.

Frá því IFSA hóf að halda aflraunamót undir vörumerkinu hafi Hjalti Árnason sjálfur og fyrir hönd FÍA ítrekað hótad bæði einstaklingum og fyrirtækjum málsóknum starfi þeir með Magnúsi Veri eða IFSA, komi að sýningu móta í sjónvarpi eða hafi aðra aðkomu að mótum af hálfu IFSA. Hjalti Árnason hafi rökstutt hótanir sínar með vísan til eignarréttar síns á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“. Eins og komi fram í tölvupóstum til RÚV, Hátækni og Grindavíkurbæjar sem og í bréfi til Smáralindar þá telji Hjalti sig eiga einkarétt á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“.

Hafi Hjalti Árnason með framferði sínu valdið IFSA verulegu tjóni með því að koma í veg fyrir að samningar hafi verið gerðir og vegna samninga sem hafi verið gerðir en síðar hafi verið afturkallaðir eða stöðvaðir. Afleiðingarnar séu glataðar tekjur sem annars hefðu verið notaðar til að standa undir kostnaði við að halda aflraunamót á Íslandi.

Þann 17. maí 2007 hafi Smáralind ehf. borist bréf frá lögmanni Hjalta og FÍA þar sem krafist hafi verið, fyrir hönd þeirra, að móti á vegum Magnúsar Vers í Smáralind yrði úthýst. Hafi sú

krafa verið sett fram á grundvelli þess að um ólögmeta notkun væri að ræða á vörumerki og að Smáralind gæti skapað sér refsíabyrgð og skaðabóta gæti verið krafist.

Þann 23. maí 2007, sendi lögfræðingur IFSA lögmanni FÍA bréf þar sem svarað hafi verið bréfi Hjalta og FÍA til Smáralindar, dags. 17. maí 2007. Þar hafi fullyrðingar um eignarrétt á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“ verið hraktar og rökstutt lögmati þess að Magnús Ver f.h. IFSA hefði rétt til að halda aflaunamót undir merkjum „IFSA sterkasti maður Íslands“. Rakið hafi verið í bréfinu að Hjalti Árnason ætti engan lögvarinn einkarétt til notkunar á orð- eða myndmerkinu „Sterkasti maður Íslands“, enda segi í bréfi Einkaleyfastofu, dags. 27. júní 2006, vegna skráningar á orð- og myndmerkinu „IFSA sterkasti maður Íslands“, að ekki sé mögulegt að fá vörumerkjarett á þeim hluta merkis sem ekki sé heimilt að skrá einan og sér. Hafi það verið von IFSA að með þessu bréfi hafi með rökstuddum og skýrum hætti verið sýnt fram á hver væri lögmat staða IFSA, til að halda mót undir merkjum „IFSA sterkasti maður Íslands“ og því yrði það endirinn á rægingarherferð og skemmdarstarfsemi Hjalta Árnasonar. Svo hafi ekki verið.

Í erindi IFSA er einnig vísað til fjögurra tölvubréfa:

Tölvupósts, dags. 7. desember 2007 frá Hjalta til starfsmanns RÚV. Þar segi m.a. „[...]Ég er ekki viss hvort þú vissir um samskipti mín og RÚV varðandi notkun á nafninu Sterkasti Maður Íslands? Ég þurfti að leita mér lögfræðilegrar aðstoðar og fengu útvarpsstjóri Páll Magnússon og Bjarni framkvæmdarstjóri hótunarbréf um málsókn. [...]Ég skal glaður útvega ykkur efni í íþróttaránnál ykkar, löglega útgáfu af mótinu. Ef það gerist einu sinni enn að þessi misnotkun heldur áfram þá verður ykkur umsvifalaust stefnt fyrir lögbrot.“

Tölvupósts, dags. 26. maí 2008, frá Hjalta til Hátækni. Þar segi m.a. „[...]Jég sá í Fréttablaðinu að þið notið vörumerkið „Sterkasti maður Íslands“ eftir því sem ég best veit þá hef ég unnið að því að markaðssetja og byggja upp þetta vörumerki í rúm 20 ár, tel ég að hér sé um glæpsamlega notkun á mínu vörumerki að ræða. [...]Ef þú hefur sótt heimild þína til Magnúsar Ver þá bið ég þig vinsamlega að senda mér þau gögn, hann hefur enga heimild til að nota eða selja þetta vörumerki. Þið getið átt von á stefnu frá lögmanni mínum.“

Tölvupósts, dags. 11. apríl 2011 frá Hjalta til Grindavíkurbæjar. Þar segi m.a. „[...]Ég bendi ykkur hér með á að „Sterkasti maður Íslands“ er vörumerki sem ég hef markaðssett og þróað frá árinu 1985. [...] ykkur verður stefnt fyrir Héraðsdómi ef ekki verður breitt nafninu á aflaunamótinu sem þið erum með á Sjómannadaginn.“

Eins og framangreind samskipti beri með sér þá sé haft í hótunum og það engum vafa undirorpið að þessar hótanir hafi dregið viljann úr mörgum til að ganga til samninga eða annars samstarfs við Magnús Ver og IFSA. Þá skuli þess getið að mun fleiri álíka tilfelli hafa borist til eyrna IFSA.

Telja verði víst að með framkomu sinni hafi Hjalti Árnason sjálfur og fyrir hönd FÍA sýnt af sér háttsemi sem sé brot á 14. og 15. gr. a. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu. Krafa IFSA sé að Neytendastofa staðfesti að Hjalti sjálfur f.h. FÍA hafi brotið gegn ákvæðum laga nr. 57/2005 með háttsemi sinni. Sú háttsemi sé að mati IFSA brot á V. kafla laganna og því farið fram á að lagðar séu stjórnvaldssektir á Hjalta sjálfan í samræmi við ákvæði IX. kafla laganna og einnig á FÍA. Brotin hafi verið drýgð til hagsbóta fyrir Hjalta og FÍA með því að hafa hindrað starfrækslu IFSA og í því samhengi að ná samningum við ýmis fyrirtæki og einstaklinga um styrki og auglýsingar undir merkjum IFSA. Auk þess sé krafist að Neytendastofa grípi til allra þeirra úrræða sem henni eru fengin með lögum nr. 57/2005.

II.

Málsmeðferð

1.

Erindi IFSA var sent Hjalta og FÍA til umsagnar með bréfum Neytendastofu, dags. 29. apríl 2011. Í bréfi Neytendastofu segir að stofnunin telji að 5. gr. laga nr. 57/2005 komi einnig til álita í málinu. Svar Hjalta Árnasonar og FÍA barst Neytendastofu með ódagsettu bréfi, móttæknu af Neytendastofu 3. júní 2011.

Í svarinu kemur fram að Hjalti og FÍA séu ákaflega stolt af langri og farsælli sögu mótsins „Sterkasti maður Íslands“ og 27 ára sögu þess auk þess að hafa farið með aðrar kraftakeppnir og Hálandaleika um allt land og framleitt yfir 300 sjónvarpsþætti tengda keppnunum, fyrir utan árin 1985, 1987 og 2005.

Telji Hjalti að samkvæmt lögum nr. 45/1997 hafi hann og FÍA skapað sér einkaleyfi. Sótt verði um einkaleyfi á „Sterkasti maður Íslands“ og sé hann sannfærður um að það fái á sömu forsendum og Morgunblaðið fékk sýna skráningu eftir áratuga notkun. Hann telji sig í fullum rétti að verja vörumerkið „Sterkasti maður Íslands“ enda njóti það verndar laga um einkaleyfi vegna notkunar og hefðar. Andi laganna sé að vernda höfundarétt og vörumerki og koma í veg fyrir misnotkun. Frekar væri ástæða til að skoða misnotkun Magnúsar Vers á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“ og í framhaldi þess þurfi að skoða markaðsmisnotkun RÚV sem með gríðarlegri umfjöllun og yfirburða markaðsstöðu hefur stutt misnotkun IFSA. Muni Hjalti leggja fram kæru vegna misnotkunar Magnúsar Vers á vörumerkinu og vegna misnotkunar RÚV í skjóli yfirburða sinna á markaði.

Árið 1998 hafi Magnús Ver sótt um einkaleyfi á „Sterkasti maður Íslands“ vitandi það að keppnin væri haldin af Hjalta Árnasyni. Umsókn hans hafi verið hafnað. Hjalti hafi einnig sótt

um en umsókn hans hafi líka verið hafnað þrátt fyrir langa sögu keppninnar á hans vegum. Telji Hjalti Einkaleyfastofu hafa gert mistök. Með því að afbaka nafnið „IFSA Sterkasti maður Íslands“, „Sterkasti maðurinn á Íslandi“, „Vestfjarðarvíkingurinn Sterkasti maður Íslands“, „FÍK Sterkasti maðurinn á Íslandi“, hafi Magnús Ver gerst brotlegur við lög þar hann villi um fyrir fólki og fyrirtækjum með því að fá velvilja og kostun á röngum forsendum. Einnig lýsi Hjalti yfir undrun sinni á því mati Neytendastofu að hann hafi gerst brotlegur við lög nr. 57/2005, þetta mat sé gert án þess að nokkur athugun sé gerð á því hvort það gæti verið að Hjalti hafi samkvæmt hefð og notkun skapað sér einkarétt á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“ eða að hann eigi varinn höfundarétt.

2.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 23. júní 2011, til IFSA var félaginu gefin kostur á að koma að athugasemdum við framangreint svar Hjalta Árnasonar. Svar IFSA barst Neytendastofu með bréfi, dags. 1. júlí 2011, þar sem fram kemur að andmælin gefi ekki tilefni til ítarlegra andsvara að undanskildum nokkrum atriðum sem rétt sé að víkja að og hnykkja á áður en ákvörðun verði tekin í málinu þar sem ranglega eða villandi sé farið með málsatvik, grundvöll og lagalegar hliðar málsins. Í andmælum Hjalta sé fjallað um mál sem ekki með nokkru móti tengist efnislega kvörtun IFSA. Öllum yfirlýsingum um óvild Magnúsar Ver í garð Hjalta sé vísað til föðurrhúsanna þar sem slík afstaða eigi rætur sínar að rekja til Hjalta.

3.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 6. júlí 2011, til Hjalta Árnasonar var honum gefinn kostur á að koma að athugasemdum við svar IFSA, dags. 1. júlí 2011. Ekkert svar barst Neytendastofu vegna bréfsins.

4.

Með bréfum Neytendastofu til aðila málsins, dags. 10. ágúst 2011, var aðilunum tilkynnt að gagnaöflun í málinu væri lokið. Með bréfinu fylgdi listi yfir gögn málsins.

III.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu kvartar IFSA Ísland, félag íslenskra kraftamanna yfir framferði Hjalta Árnasonar og Félags íslenskra aflraunamanna sem Hjalti er í forsvari fyrir með því að hafa samband við viðskiptamenn IFSA þar sem hann fullyrðir m.a. að IFSA sé að nota vörumerki hans „Sterkasti maður Íslands“. Hjalti Árnason telur að notkun IFSA á heitinu „IFSA sterkasti maður Íslands“ sé brot enda vörumerkið verndað.

Í erindi IFSA er vísað til ákvæða 14. og 15. gr. a. laga nr. 57/2005. Neytendastofa hefur talið að auk þess komi 5. gr. laganna til álita í málinu.

Í 5. gr. laga nr. 57/2005 er lagt bann við óréttmætum viðskiptaháttum. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er skv. ákvæðinu nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna.

Í V. kafla laga nr. 57/2005 er fjallað um háttsemi milli fyrirtækja. Þar segir í 14. gr.:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna, þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.“

Fullyrðingar sem fram koma í auglýsingum mega því ekki veita misvísandi, rangar eða villandi upplýsingar gagnvart keppinautum auglýsanda eða stöðu auglýsanda, vöru eða þjónustu hans, gagnvart keppinautum.

Ákvæði V. kafla, svo sem 15. gr. a. gegna mikilvægu hlutverki sem viðmiðun og til leiðbeiningar við mat á því hvaða kröfur eigi lögum samkvæmt að gera til viðskiptahátta.

Í 15. gr. a. segir:

„Óheimilt er að nota í atvinnustarfsemi firmanafn, verslunarmerki eða því um líkt, sem sá hefur ekki rétt til er notar, eða reka atvinnu undir nafni sem gefur villandi upplýsingar um eignarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda. Enn fremur er sérhverjum bannað að nota auðkenni, sem hann á tilkall til, á þann hátt að leitt geti til þess að villst verði á því og öðru einkenni sem annað fyrirtæki notar með fullum rétti.“

Í ákvæðinu felst almenn vernd auðkenna sem kemur til fyllingar á vörumerkjavernd eins og glöggst sést af lögskýringargögnum þegar reglan var fyrst lögfest. Fyrri málsliður greinarinnar hefur að geyma almennt bann við því að nota auðkenni, t.d. firmanafn og vörumerki, sem annar á. Rétturinn til þessara auðkenna getur hvílt á sérlöggjöf svo sem lögum um vörumerki, lögum um verslunarskrár, firmu og prókúruumboð og því um líkt. Samkvæmt greinargerðinni skiptir ákvæðið máli um viðbótarvernd við þá vernd sem framangreind sérlög veita auðkennum. Þá segir í greinargerðinni að í 2. másl. greinarinnar sé rétturinn til að nota eigin auðkenni takmarkaður á þann veg að óheimilt sé að nota auðkenni þannig að leitt geti til þess að villst verði á því og öðru auðkenni sem annað fyrirtæki noti með fullum rétti.

2.

Í erindi IFSA er ekki kvartað undan notkun Hjalta og FÍA á nafninu „Sterkasti maður Íslands“ eða ruglingshættu milli þeirra heita sem aðilar hafa valið til að auðkenna sig með. Með vísan til þessa kemur 15. gr. a. ekki frekari til skoðunar í málinu.

3.

Það er mat Neytendastofu að yfirlýsingar í bréfi Hjalta og FÍA til Smáralindar sem og yfirlýsingar í tölvubréfum Hjalta til annarra viðskiptaaðila IFSA um misnotkun IFSA á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“ hafi verið rangar. Fram hefur komið í málinu að báðum aðilum hafi verið hafnað um skráningu á vörumerkinu „Sterkasti maður Íslands“ og var Hjalta því fulljóst hver réttur hans til heitisins var.

Með lögum nr. 57/2005 er ekki komið í veg fyrir að fyrirtæki tjái sig um viðskiptahætti keppinauta sína en í lögnum eru þó settar ákveðnar skorður við því að slíkt sé gert með ósanngjörnum hætti eða þannig að vegið sé að keppinauti, vöru eða þjónustu sem keppinautur selur. Þá telur Neytendastofa yfirlýsingar um málshöfðanir til viðskiptaaðila einnig til þess fallnar að hafa áhrif í þeim tilgangi að fá þá til að láta af viðskiptum við IFSA. Með vísan til framangreinds hefur Hjalti Árnason og Félag Íslenskra aflraunamanna brotið gegn 5. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Með vísan til atvika eins og þeim er háttað í máli þessu, þ.e. umfang brotsins og þess að um fyrsta brot er að ræða, og meðalhófsreglu 12. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 telur Neytendastofa ekki tilefni til beita heimildum til álagningu stjórnvaldssektar.

IV.

Ákvörðunarorð:

„Hjalti Árnason, Áslandi 4b, Mosfellsbæ, sjálfur og fyrir hönd Félags íslenskra aflraunamanna hefur brotið gegn 5. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að hafa uppi ummæli um ólögmett atferli IFSA Ísland, félag íslenskra kraftamanna, við viðskiptamenn félagsins vegna notkunar IFSA á heitinu „IFSA Sterkasti maður Íslands“.

Með vísan til 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005 bannar Neytendastofa Hjalta Árnasyni sjálfum og fyrir hönd Félags Íslenskra aflraunamanna að viðhafa slíka viðskiptahætti.

Verði ekki farið að banninu má búast við að tekin verði ákvörðun um sektir á grundvelli IX. kafla laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.“

Neytendastofa, 12. apríl 2012

Tryggvi Axelsson
Forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir